

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 kwietnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Włodzimierz Wróbel (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Waldemar Płóciennik

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

w sprawie **S. I.**,

skazanego z art. 221 § 1 i in. k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 9 kwietnia 2024 r.,
kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego,
od wyroku łącznego Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie
z dnia 1 czerwca 2022 r., sygn. akt V K 219/21,

**uchyła zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego
rozpoznania Sądowi Rejonowemu Szczecin – Centrum w
Szczecinie.**

[J.J.]

Waldemar Płóciennik

Włodzimierz Wróbel

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

UZASADNIENIE

S. I. , został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. Sądu Rejonowego Szczecin-Centrum w Szczecinie z dnia 12 maja 2017 r. (sygn. akt VK 814/16) za przestępstwo z art. 222 § 1 kk w zb. z art. 224 § 2 kk w zb. z art. 226 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, popełnione w dniu 31.07.2015 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności.

2. Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 27 lutego 2018 r. (sygn. akt VIIK 318/17), zmienionym w części dotyczącej kary za pierwszy z czynów wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 31 sierpnia 2018 r. (sygn. akt IV Ka 1003/18):

o za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 kk w zw. z art. 91 § 1 kk, popełniony w okresie od 1.02.2017 r. do 23.02.2018 r., na karę 1 roku i 10 miesięcy pozbawienia wolności,

o za przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 279 § 1 kk w zb. z art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, popełnione w okresie od 22.02.2017 r. do 23.02.2017 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności,

za które to czyny wymierzono karę łączną 2 lat pozbawienia wolności.

3. Sądu Rejonowego Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie z dnia 16 stycznia 2019 r. (sygn. akt VK 204/18):

o za przestępstwo z art. 13 § 1 kk w zw. z art. 279 § 1 kk w zb. z art. 288 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk, popełnione w nocy z 5 na 6 stycznia 2018 r., na karę 1 roku i 2 (dwóch) miesięcy pozbawienia wolności,

o za przestępstwo z art. 279 § 1 kk, popełnione w dniu 27 grudnia 2017 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności,

za które to czyny wymierzono karę łączną 1 roku i 3 miesięcy pozbawienia wolności.

4. Sądu Rejonowego Poznań - Nowe Miasto i Wilda w Poznaniu z dnia 17 września 2019 r. (sygn. akt IIK 55/19) za przestępstwo z art. 279 § 1 kk w zw. z art. 283 kk, popełnione w dniu 28 lutego 2018 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

5. Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 6 sierpnia 2020 r. (sygn. akt VK 413/19):

o za przestępstwo z art. 288 § 1 kk, popełnione w dniu 15 stycznia 2018 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,

o za przestępstwo z art. 284 § 3 kk w zb. z art. 275 § 1 kk w zb. z art. 279 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk w zw. z art. 12 § 1 kk, popełnione w dniu 18 lutego 2018 r., na karę 1 roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności,

za które to czyny wymierzono karę łączną 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 1 czerwca 2022 r. (sygn. akt V K 219/21) orzeczono połączenie jednostkowych kar pozbawienia wolności orzeczonych prawomocnymi wyrokami opisanymi w punktach 3, 4 i 5 powyżej i wymierzenie S. I. kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności. Jednocześnie tym samym wyrokiem łącznym umorzono postępowanie w zakresie połączenia kar orzeczonych wyrokami opisanymi w punktach 1 i 2 powyżej, zaliczono na poczet orzeczonej kary łącznej wskazane okresy rzeczywistego pozbawienia wolności oraz zwolniono skazanego od ponoszenia kosztów sądowych w sprawie o wydanie wyroku łącznego.

Wyrok ten uprawomocnił się bez zaskarżenia.

Kasację w trybie art. 521 k.p.k. na korzyść skazanego wniósł Prokurator Generalny, zarzucając orzeczeniu „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego materialnego - art. 4 § 1 k.k. w zw. z art. 81 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 19 czerwca 2020 roku o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorstwom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 1086), polegające na błędnym dokonaniu oceny względności ustaw i orzeczeniu wobec skazanego S. I. kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności w oparciu o przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 roku, w sytuacji gdy w sprawie nie zaistniały wskazane w art. 81 ust. 2 ustawy jw. przeszkody do orzekania w przedmiocie wyroku łącznego w oparciu o przepisy obowiązujące od dnia 1 lipca

2015 roku (wprowadzone ustawą z dnia 20 lutego 2015 roku o zmianie ustawy Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw - Dz. U. z dnia 20 marca 2015 r. poz. 396) i w przypadku ich zastosowania odstępnie od orzekania kary łącznej i umorzenie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego byłoby dla skazanego korzystniejsze.”

Prokurator Generalny wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum w Szczecinie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna.

Prokurator Generalny w swojej kasacji trafnie zarzucił zaskarżonemu wyrokowi rażące i mające istotny wpływ na jego treść naruszenie przepisów prawa karnego materialnego. Naruszenie to polegało na błędnym dokonaniu oceny, która z ustaw – ta obowiązująca w czasie orzekania (tj. po zmianach wprowadzonych ustawą z dnia 19 czerwca 2020 roku o dopłatach do oprocentowania kredytów bankowych udzielanych przedsiębiorstwom dotkniętym skutkami COVID-19 oraz o uproszczonym postępowaniu o zatwierdzenie układu w związku z wystąpieniem COVID-19 (Dz. U. z 2020 r., poz. 1086) czyli tzw. Tarcza 4.0 od 24 czerwca 2020 r.), czy ta obowiązująca poprzednio (tj. przepisy rozdziału IX Kodeksu karnego w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 20 lutego 2015 r., obowiązujące od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r.) – jest względniejsza dla skazanego, i w konsekwencji zastosowaniu przepisów mniej korzystnych.

Sąd Rejonowy, wydając zaskarżony wyrok łączny, oparł swoje rozstrzygnięcie na przepisach Kodeksu karnego w brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 roku. Świadczy o tym zarówno przywołana podstawa prawna, jak i przyjęty zakres przedmiotowy postępowania, ograniczający się do łączenia kar jednostkowych orzeczonych w poszczególnych wyrokach skazujących i pomijający uprzednio wydane wobec skazanego wyroki łączne, przy jednoczesnym umorzeniu postępowania co do skazań z pkt 1 i 2.

Jednakże Sąd Rejonowy pominął fundamentalną zasadę prawa karnego materialnego wyrażoną w art. 4 § 1 k.k., która nakazuje stosować ustawę

obowiązującą poprzednio, jeżeli jest względniejsza dla sprawcy. Zasada ta znajduje zastosowanie również w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego, gdy dochodzi do zmiany przepisów regulujących zasady łączenia kar. Reguły intertemporalne zawarte w art. 81 ust. 1 i 2 Tarczy 4.0 modyfikują, ale nie wyłączają całkowicie stosowania art. 4 § 1 k.k. Jak słusznie podnosi Prokurator Generalny, powołując się na utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego (np. postanowienie SN z dnia 13 października 2021 r., I KZP 2/21), w sytuacji, gdy przynajmniej jedno ze skazań podlegających potencjalnemu połączeniu uprawomocniło się przed dniem 24 czerwca 2020 roku (co miało miejsce w niniejszej sprawie – wyroki w sprawach V K 814/16, VII K 318/17, V K 204/18, III K 55/19), sąd orzekający w przedmiocie wyroku łącznego jest zobowiązany do porównania obu reżimów prawnych (obowiązującego przed i po 24 czerwca 2020 r.) i zastosowania tego, który w realiach konkretnej sprawy okaże się dla skazanego korzystniejszy.

Sąd Rejonowy obowiązku tego zaniechał lub dokonał błędnej oceny. Analiza sytuacji prawnej skazanego S. I. prowadzi bowiem do jednoznacznego wniosku, że zastosowanie przepisów obowiązujących od 1 lipca 2015 r. do 23 czerwca 2020 r. byłoby dla niego znacznie korzystniejsze.

Zgodnie z art. 85 § 2 k.k. w brzmieniu obowiązującym w tym okresie, podstawą orzeczenia kary łącznej byłyby kary lub kary łączne wymierzone i podlegające wykonaniu w całości lub w części. Jak wynika z akt sprawy i ustaleń kasacji, w dacie orzekania przez Sąd Rejonowy w sprawie V K 219/21 (1 czerwca 2022 r.):

1. kara 1 miesiąca pozbawienia wolności ze sprawy V K 814/16 została w całości odbyta do dnia 13 września 2017 r.,
2. kary jednostkowe ze spraw VII K 318/17, V K 204/18 oraz III K 55/19 zostały objęte kolejnymi wyrokami łącznymi (V K 76/19, a następnie III K 585/20), a ostatecznie orzeczona kara łączna 2 lat i 10 miesięcy pozbawienia wolności w sprawie III K 585/20 została przez skazanego w całości odbyta z dniem 23 lutego 2021 r.

W konsekwencji, w dniu 1 czerwca 2022 r. jedyną karą podlegającą wykonaniu wobec S. I. była kara roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem w sprawie V K 413/19. Skoro pod reżimem prawnym obowiązującym do 23 czerwca

2020 r. do wydania wyroku łącznego konieczne było istnienie co najmniej dwóch kar podlegających wykonaniu, które spełniałyby warunki do połączenia, to w realiach niniejszej sprawy brak było podstaw do orzeczenia kary łącznej. Postępowanie w przedmiocie wydania wyroku łącznego powinno było zostać umorzone na podstawie art. 572 k.p.k. w całości, z uwagi na brak warunków do jego wydania (odbycie pozostałych kar).

Gdyby Sąd Rejonowy zastosował przepisy względniejsze (tj. obowiązujące do 23 czerwca 2020 r.), skazany miałby do odbycia jedynie pozostałą część kary 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności ze sprawy V K 413/19 (po zaliczeniu okresu zatrzymania).

Natomiast zastosowanie przez Sąd Rejonowy przepisów obowiązujących od 24 czerwca 2020 r. doprowadziło do wymierzenia nowej kary łącznej 3 lat pozbawienia wolności. Jak trafnie wskazuje Prokurator Generalny, po dokonaniu niezbędnych korekt zaliczeń okresów odbytych kar (co było konsekwencją utraty mocy poprzednich wyroków łącznych na mocy art. 575 § 1 k.p.k. i nieuwzględnienia kary ze sprawy VII K 318/17 w nowym węźle kary łącznej), skazanemu pozostało do odbycia efektywnie 2 lata pozbawienia wolności – a więc o 4 miesiące więcej niż w przypadku zastosowania ustawy względniejszej i umorzenia postępowania.

Nie ulega zatem wątpliwości, że Sąd Rejonowy, stosując przepisy obowiązujące w dacie orzekania bez dokonania prawidłowej oceny ich względności w kontekście art. 4 § 1 k.k., rażąco naruszył wskazany przepis prawa materialnego. Naruszenie to miało oczywisty i istotny wpływ na treść wyroku, prowadząc do rozstrzygnięcia znacząco mniej korzystnego dla skazanego, niż wynikałoby to z prawidłowo zastosowanych przepisów prawa.

Warto również na marginesie odnotować trafność uwag Prokuratora Generalnego dotyczących błędnego ustalenia przez Sąd Rejonowy wymiaru kary w sprawie V K 814/16 (1 miesiąc zamiast 1 roku) oraz struktury skazania w sprawie VII K 318/17 (jedna kara za ciąg przestępstw, a nie dwie kary jednostkowe). Choć błędy te nie miały bezpośredniego przełożenia na ostateczny kształt zaskarżonego wyroku (gdyż postępowanie co do tych skazań i tak umorzono), świadczą o niedostatecznej wnikliwości Sądu przy analizie materiału dowodowego.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy, działając na podstawie art. 537 § 1 i 2 k.p.k., uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę Sądowi Rejonowemu Szczecin-Centrum w Szczecinie do ponownego rozpoznania. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy będzie zobowiązany uwzględnić przedstawioną powyżej ocenę prawną, w szczególności dokonać prawidłowej oceny względności ustaw w kontekście art. 4 § 1 k.k. i realiów niniejszej sprawy, co – jak wykazano – powinno prowadzić do umorzenia postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego na podstawie art. 572 k.p.k. z uwagi na odbycie przez skazanego wszystkich kar podlegających łączeniu według zasad obowiązujących do dnia 23 czerwca 2020 r., poza karą orzeczoną w sprawie V K 413/19.

[J.J.]

[a.ł.]

Waldemar Płóciennik Włodzimierz Wróbel Małgorzata Wąsek-Wiaderek